

Så blomster til sommerfuglene og bierne i august og september

Har du lyst til at opleve den vilde natur helt tæt på – i altankassen eller baggården?

Så kan du i august/september, på en solbeskinnet plet, så en lille oase med blomster, der i flere år fremover vil give næring til sommerfugle og andre vilde insekter.

Det er rigtigt sjovt at følge med i, hvordan forskellige vilde planter og insekter har nytte af hinanden: Blomsterne konkurrerer om at ”se dejlige ud og dufte godt” og servere pollen og nektar mod til gengæld at få insekterne til at bringe pollen videre, så blomsterne derved får spredt deres arveanlæg. Samarbejdet mellem blomster og insekter har udviklet sig over millioner af år. Det ses eksempelvis på forstenede planter og insekter fundet i ravklumper. Det fascinerende er, at nogle blomster med deres duft tiltrækker natsommerfugle, der kan bestøve samtidig med at de svirrer i luften, mens andre blomster kan blive bestøvet af mange forskellige insekter. Andre igen kan kun bestøves af insekter som humlebier og sommerfugle, der har så lange tunger, at de kan nå ned i bunden af blomsternes lange kronrør. Humlebier bruger også en ryste-teknik, der frigør pollen, når de kryber ind i halvt åbnede blomster eller kronrør og sætter blomsterne i svingning ved at summe med vingerne inde i blomsterne. Mange sommerfugle er afhængige af helt bestemte plantearter, som deres laver lever af, og det gør sommerfuglene særligt sårbare for at blive udryddet, hvis denne specifikke plante pludselig forsvinder.

Mange vilde blomster er forsvundet fra landskabet de senere år og sammen med de vilde blomster er mange vilde insekter, vigtige bestøvere og fødeemner for fuglene og andre dyr, også forsvundet. Grunden er, at vi på bare 200 år er blevet seks gange så mange mennesker og har indtaget stadig flere naturarealer til landbrug – og byggeri. Oveni hatten påvirker vi de naturpletter, der er tilbage, enten gennem tilførsel af næringsstoffer eller ved brug af pesticider.

En naturtype, der har været i stærk tilbagegang, er overdrevet, som før i tiden blev brugt til græsning, fordi området enten var for stenet, næringsfattigt, lå for langt væk eller på anden vis var for

ufremkommelig set i en landbrugsmæssig kontekst. Det er områder, hvor jorden er næringsfattig og uden anden trævækst end ene, tjørn, og andre nøjsomme, stikkende buske, som kvæget ikke kan spise. Her var der masser af sol, og her blev der hele tiden fraført næring (mælk og kød) og græsset, så områderne ikke sprang i skov, som det typisk sker ved naturlig udvikling (succession), hvor der ikke bliver græsset eller høstes.

Har du en solbeskinnet plet?

Så kan du efterligne det næringsfattige overdrev i en altankasse eller et højbed – eller måske i en sydvendt lille anlagt skråning i baggråden? Det kan du gøre ved at skabe en næringsfattig jordbund. I altankassen kan den bestå af næringsfattig priklej jord blandet med halvt sand eller grus. I højbedet og gårdhaven kan man skrabe muldlaget af og bruge mineraljorden neden under til at blande med et lag på 10-15 cm. sand/grus. Man skal bare være indstillet på, at der kan ligge frø i jorden, som også vil spire – en såkaldt frøbank.

Hvor får man frø?

De eng-frøblandinger man kan købe, indeholder ofte mange græsser og kun få danske vilde blomsterarter. Men du kan finde frø af vilde blomster ved at søge efter dem på nettet. Til altankasser, kan man med fordel holde sig til de lavere arter. Gode blomster til vilde bier og sommerfugle er eksempelvis:

Lave arter (under 40 cm)

Hulkraet kodriver (*Primula veris*), Kællingetand (*Lotus corniculatus*), Rødkløver (*Trifolium pratense*), Humlesneglebælg (*Medicago lupulina*), Blåklokke (*Campanula rotundifolia*), Almindelig Torskemund (*Linaria vulgaris*), Almindelig brunelle (*Prunella vulgaris*), Gul snerre (*Galium verum*), Pomerans-Høgeurt (*Hieracium aurantiacum*).

Mellemhøje arter (40-60 cm)

Vild merian (*Origanum vulgare*), Almindelig Røllike (*Achillea millefolium*), Klinte (*Agrostemma githago*), Farve-gåseurt (*Anthemis tinctoria*), Kornblomst (*Centaurea cyanus*), Almindelig knopurt (*Centaurea jacea*), Prikbladet perikon (*Pericon perforatum*), Blåhat (*Knautia arvensis*), Tjærenellike (*Lychnis viscaria*), Trævlekrone (*Silene flos-cuculi*), Skov forglemmigej (*Myosotis sylvatica*), Merian (*Origanum vulgare*), Kornvalmue (*Papaver rhoeas*), Duzet vejbred (*Plantago media*), Nikkende limurt (*Silene nutans*), Dagpragtstjerne (*Silene dioica*), Blæresmælde (*Silene vulgaris*), Hvid okseøj (*Leucanthemum vulgare*)

Høje arter (ofte over 60 cm)

Cikorie (*Cichorium intubus*), Slangehoved (*Echium vulgare*), Knoldet mjødurt (*Filipendula*)

vulgaris), Nældebladet klokke (*Campanula trachelium*), Smalbladet klokke (*Campanula persicifolia*), Hjortetrøst (*Eupatorium cannabinum*), Moskus katost (*Malva moschata*), Slangeurt (*Persicaria bistorta*), Kattehale (*Lythrum salicaria*).

Hvis du har kendskab til vilde planter, kan du også finde frøene selv i naturen og høste dem, når de er modne, men skal du have mange arter, skal du ud og høste ad flere omgange over sæsonen.

Sådan sår du frøene:

Det er en god ide at blande frøene med sand. Så bliver det lettere at så med tilstrækkelig afstand mellem frøene, så de enkelte planter får plads til at udvikle sig. Skrab den øverste halve centimeter af din jordblanding af dit bed og gem den, inden du sår. Vand grundigt og strø så frø/sandblandingen tyndt ud. Herefter kan du drysse den halve centimeter jordblanding på igen og vande efter. Mange vilde blomster er gode til at klare tørke, men dit bed bør ikke tørre helt ud i længere tid, så husk at sikre et system for vanding, også når du ikke er hjemme.

Nu kan du følge udviklingen

Hvis din lille blomster-eng får lov at blive flere år gammel, vil du opleve, at nogle planter forsvinder, mens andre breder sig og nye kommer til med luftbårne frø. Det er naturligt, at det er sådan, fordi planterne langsomt ændrer mikro-klimaet og jordbundsforholdene. Du kan dog vælge at luge lidt og holde jordbundsforholdene næringsfattige ved at høste og fjerne de afblomstrede planter i stedet for at lade dem kompostere og blive omsat til næring på stedet. Hvis du løbende plukker de afblomstrede blomsterhoveder, vil planterne lave nye blomster over længere tid. Men du kan også vælge at lade blomsterne få modne frø, som du kan bruge til at så endnu flere små oaser.

God fornøjelse!

Foto & tekst: Bodil Nissen